

Jeffrey Sachs

Waarom neutrale landen moeten bemiddelen tussen Rusland en Oekraïne

The Economist | 18 januari 2023

Rusland noch Oekraïne zullen een beslissende militaire overwinning behalen in hun lopende oorlog: Beide partijen hebben aanzienlijke mogelijkheden voor een dodelijke escalatie. Oekraïne en zijn westerse bondgenoten hebben weinig kans om Rusland uit de Krim en de Donbass-regio te verdrijven, terwijl Rusland weinig kans heeft om Oekraïne tot overgave te dwingen. Zoals Joe Biden in oktober opmerkte, vertegenwoordigt de spiraal van escalatie de eerste directe dreiging van een "nucleair Armageddon" sinds de Cubaanse Raketcrisis 60 jaar geleden.

De rest van de wereld lijdt ook, hoewel niet in dezelfde mate als op het slagveld. Europa zit waarschijnlijk in een recessie. De economieën van ontwikkelingslanden worstelen met toenemende honger en armoede. Amerikaanse wapenfabrikanten en oliemaatschappijen maken winst terwijl de Amerikaanse economie als geheel achteruit gaat. De wereld lijdt onder toenemende onveiligheid, verstoorde bevoorradingsketens en de dreiging van nucleaire escalatie.

Beide partijen kunnen ervoor kiezen de oorlog voort te zetten omdat zij menen een beslissend militair voordeel ten opzichte van de vijand te hebben. Ten minste één van de partijen zou het bij het verkeerde eind hebben, waarschijnlijk allebei. Een uitputtingsslag zal verwoestend zijn voor beide partijen.

Maar het conflict kan ook om een andere reden voortduren: geen van beide partijen ziet de mogelijkheid van een afdwingbaar vredesakkoord. De Oekraïense leiders denken dat Rusland elke stilte in de gevechten zal gebruiken om zich te herbewapenen. De Russische leiding denkt dat de NAVO elke stagnatie in de gevechten zal gebruiken om het Oekraïense arsenaal uit te breiden. Ze vechten liever nu dan later tegen een sterkere vijand.

De uitdaging is een manier te vinden om een vredesakkoord aanvaardbaar, geloofwaardig en afdwingbaar te maken. Ik geloof dat de argumenten voor een door onderhandelingen tot stand gekomen vrede meer gehoor moeten krijgen, in de eerste plaats om te voorkomen dat Oekraïne een eeuwig strijdtoneel wordt, en meer in het algemeen omdat zij voor beide partijen en de rest van de wereld gunstig zijn. Er zijn goede argumenten om neutrale landen te betrekken bij het afdwingen van een vredesregeling waar velen baat bij hebben.

Een geloofwaardige overeenkomst zou in de eerste plaats moeten voldoen aan de fundamentele veiligheidsbelangen van beide partijen. Zoals John F. Kennedy wijselijk zei op weg naar het succesvolle kernstopverdrag met de Sovjet-Unie in 1963: "Zelfs van de meest vijandige naties kan worden verwacht dat zij verdragsverplichtingen aanvaarden en

nakomen, en alleen die welke in hun eigen belang zijn".

In een vredesakkoord zou Oekraïne verzekerd moeten zijn van zijn soevereiniteit en veiligheid, terwijl de NAVO zou moeten beloven niet naar het oosten uit te breiden. (Hoewel de NAVO zichzelf een verdedigingsalliantie noemt, is Rusland het daar zeker niet mee eens en is het sterk gekant tegen de uitbreiding van de NAVO). Voor de Krim en de Donbass-regio zouden bepaalde compromissen moeten worden gevonden, misschien een bevriezing en demilitarisering van deze conflicten gedurende enige tijd. Een akkoord zal ook duurzamer zijn als het de geleidelijke opheffing van de sancties tegen Rusland omvat en een akkoord van zowel Rusland als het Westen om te helpen bij de wederopbouw van de door oorlog verscheurde gebieden.

Het succes zou ook kunnen afhangen van wie betrokken is bij de vredesopbouw en de handhaving ervan. Aangezien de strijdende partijen een dergelijke vrede niet alleen tot stand kunnen brengen, is een belangrijke structurele oplossing om andere partijen bij het akkoord te betrekken. Neutrale staten zoals Argentinië, Brazilië, China, India, Indonesië en Zuid-Afrika hebben zich herhaaldelijk uitgesproken voor een onderhandelde beëindiging van het conflict. Ze zouden kunnen helpen om een overeenkomst af te dwingen.

Deze landen zijn noch Rusland-haters noch Oekraïne-haters. Zij willen niet dat Rusland Oekraïne verovert, noch dat het Westen de NAVO naar het oosten uitbreidt, wat velen zien als een gevaarlijke provocatie, niet alleen voor Rusland maar misschien ook voor andere landen. Hun verzet tegen de uitbreiding van de NAVO nam toe toen Amerikaanse hardliners het bondgenootschap opriepen het tegen China op te nemen. Neutrale landen werden verrast door de deelname van leiders uit Japan, Zuid-Korea, Australië en Nieuw-Zeeland uit Azië en de Stille Oceaan aan een top van zogenaamd "Noord-Atlantische" landen vorig jaar.

De vredeachtende rol van de grote neutrale landen zou van cruciaal belang kunnen zijn. De economie van Rusland en zijn vermogen om oorlog te voeren zijn afhankelijk van de voortzetting van nauwe diplomatieke betrekkingen en internationale handel met deze neutrale landen. Toen het Westen economische sancties aan Rusland oplegde, volgden grote opkomende economieën zoals India niet. Zij wilden geen partij kiezen en hebben nauwe betrekkingen met Rusland onderhouden.

Deze neutrale landen zijn belangrijke spelers in de wereldeconomie. Volgens schattingen van het IMF van het BBP bij koopkrachtpariteit was de gecombineerde productie van Argentinië, Brazilië, China, India, Indonesië en Zuid-Afrika (51,7 biljoen dollar of bijna 32% van de wereldproductie) in 2022 groter dan die van de G7-landen VS, VK, Canada, Frankrijk, Duitsland, Italië en Japan. Opkomende economieën zijn ook van cruciaal belang voor het mondiale economische bestuur en zullen vier jaar op rij het voorzitterschap van de G20 bekleden, evenals leidinggevende posities in belangrijke regionale organen. Rusland noch Oekraïne willen de betrekkingen met deze landen verslechteren, waardoor zij belangrijke potentiële garanten van de vrede zijn.

Bovendien zullen veel van deze landen proberen hun diplomatieke reputatie op te poetsen

door te helpen bij de vredesonderhandelingen. Sommige van hen, waaronder natuurlijk Brazilië en India, zijn al lang kandidaat voor een permanente zetel in de VN-Veiligheidsraad. De mogelijke architectuur van een vredesakkoord zou er een kunnen zijn die door de VN-Veiligheidsraad samen met verscheidene van de grote opkomende economieën wordt gegarandeerd. Naast de bovengenoemde landen zijn andere mogelijke medebemiddelaars onder meer Turkije (dat bekwaam heeft bemiddeld bij de besprekingen tussen Rusland en Oekraïne), Oostenrijk, dat prat gaat op zijn blijvende neutraliteit, en Hongarije, dat dit jaar de Algemene Vergadering van de VN voorziet en herhaaldelijk heeft opgeroepen tot onderhandelingen om de oorlog te beëindigen.

De VN-Veiligheidsraad en de medeverzekeraars zouden door de VN overeengekomen handels- en financiële maatregelen opleggen aan elke partij die het vredesakkoord schendt. De uitvoering van dergelijke maatregelen zou niet onderworpen zijn aan het vetorecht van de inbreukmakende partij. Rusland en Oekraïne zouden moeten vertrouwen op het eerlijke spel van neutrale landen om de vrede en hun respectieve veiligheidsdoelstellingen veilig te stellen.

Het heeft geen zin dat de gevechten in Oekraïne doorgaan. Geen van beide partijen zal waarschijnlijk een oorlog winnen die momenteel Oekraïne verwoest, Rusland enorme kosten in termen van levens en geld oplevert en wereldwijd schade veroorzaakt. Belangrijke neutrale landen kunnen in samenwerking met de Verenigde Naties garant staan voor het begin van een nieuw tijdperk van vrede en wederopbouw. De wereld mag niet toestaan dat beide partijen een roekeloze spiraal van escalatie voortzetten.

<https://www.economist.com/by-invitation/2023/01/18/jeffrey-sachs-on-why-neutral-countries-should-mediate-between-russia-and-ukraine>

Voor een interview op YouTube met Jeffrey Sachs (Engels met Duitse vertaling) zie:
https://www.youtube.com/watch?v=E_JqRY-DVIs